

א. מי אני?

1. כולו עולה באש – והעור ניתן לכהן המשמש.
2. קרבן זה עושה שלום בין ריבון עולם, הכהן והעם.
3. אם אין באפשרותו, יכול הוא להביא עולה מן התורים או בני ה-----.
4. אם אני עני אוכל להביא כחלופה ----- עשירית האפה.
5. ----- היה הראשון שהביא מפרי האדמה מנחה.
6. ----- היה הראשון שהקים מזבח והעלה ריח ניחוח.
7. אותי אסור להשבית, כי אני סמל הברית.
8. עומר -----, ובמוצאי יום ראשון של חג הפסח נקצרים, ונקראים – ביכורים.
9. אם הכהן חטא, עבר – יביא ---- בן בקר.
10. עבר, חטא הנשיא – ----- עזים יביא.
11. אדם שנוגע בנבלת חיה טמאה נקרא ----- טומאה.
12. אם נפש בשגגה מעלה, ----- תוסיף, ואיל מעלה.
13. נא לתאם בין שני הטורים:

א. שאור (ב' י"א)	1. שיבולי שעורה מבשילות.
ב. מרחשת (ב' ז')	2. החלב
ג. שסע (א' י"ז)	3. שרף את הקרבנות
ד. בראשו (ה' כ"ד)	4. סיר עמוק
ה. מלק (א' ט"ו)	5. זפק, מקום הצואה
ו. מוראה (א' ט"ז)	6. בצק חמוץ ששמים בתוך העיסה.
ז. הקטיר (א' ט')	7. דומה ליונה
ח. פדר (א' ח')	8. זנב שמן של כבש
ט. עצה (ג' ט')	9. קרע בידיים
י. דשן (א' ט"ז)	10. אפר הקרבן או הקטורת
יא. אביב (ב' י"ד)	11. לשבור לפרוסות
יב. אליה (ג' ט')	12. חתך את העורף
יג. תור (א' י"ד)	13. קצה עמוד השדרה
יד. פתות אותה פתים (ב' ו')	14. לפי סכומו

למתקדמים:

1. מדוע נאמר "ויקרא" ולא "וידבר ה' אל משה"? מכיוון שמשה לא יכול לבוא אל אוהל מועד, לפי ששכן עליו ה-----, לפיכך קרא לו ה'.
2. רבנו בחיי שואל מדוע מתחילה התורה בדיני קרבן ה----- תחילה? כי ה----- באה לכפר על הרהורי הלב, שהם המחשבה, והמחשבה קודמת ל-----.
3. ב' א' – על מנחת העני נאמר '-----' ולא 'אדם'; לומר לך שמחשיבים את מנחתו כאילו הקריב את עצמו.
4. ב' י"א – האברבנאל מסביר מדוע לא מוסיפים: א. -----, כי הוא אינו ראוי למאכל אדם. ב. -----, כי הוא מאכל תאוה.
5. ב' י"ג – אותו לא תשבית, כי הוא מאת ה' ברית.
6. ב' י"ד – לפורר ולגרוס את גרעיני השעורה נקרא -----.
7. ג' ז' – בעל הטורים מציין, כי ה'כשב' הוא ----- מהכבש.
8. ד' ב' – ה'כלי יקר' מציין, כי מצינו ג' לשונות בחוטאים: כי, אם, אשר. ביחיד כתיב "נפש ----- תחטא", וברבים החוטאים נאמר "וי----- כל עדת ישראל יסגו" (ד' י"ג), ובנשיא כתיב "----- נשיא יחטא" (ד' כ"ב). ומכאן לשון ----- מורה יותר על וודאות (ואין חדש... רוב המנהגים מועדים ולא מודים).
9. ד' ב' – הרמב"ן מסביר מדוע לא כתוב על הכהן המשיח "וכפר עליו ו- ---- לו כמו בשאר חוטאים. ועונה, כי זה בגלל רום ----- של הכהן, שלא נסלח לו לגמרי עד שיתפלל ויתחנן לה'.

לזיכוי הרבים

אנו מתכוננים להוציא עלונים צבעוניים ומורחבים לכבוד פסח ולקראת שבועות. נשמח לקבל תרומות; המבקשים להתברך בפרנסה, בבריאות וברי בטן, או המבקשים להנציח יקיריהם – יואילו לפנות למשה אוסי, רח' אברהם שפירא 4, נתניה – 09-8335061

תזכו למצות!

מצוות הקרבנות - מחלוקת הרמב"ם ורמב"ן

מדוע ציווה הקב"ה מלכתחילה על עצם הקרבנות? אמנם הקרבנות מסייעים לכפר על עוונותיהם של ישראל, אבל אין התורה מבארת לנו מדוע קיים צורך בקרבנות דווקא. שני פוסקים חשובים חלוקים בדעותיהם, והם הרמב"ם והרמב"ן. כותב הרמב"ם במורה נבוכים, חלק שלישי, פרק ל"ב: "כשתחבונן בפעולות האלו, רוצה לומר הפעולות הטבעיות, יתבאר לך מהם ערמת השם וחכמתו... והוא שאי אפשר לצאת מן ההיפך אל ההיפך פתאום. ולזה אי אפשר לפי טבע האדם שיניח כל מה שהרגיל בו פתאום... והיה המנהג המפורסם בעולם כלו שהיו אז רגילין בו והעבודה הכוללת אשר גדלו עליה להקריב מיני בעלי חיים בהיכלות ההם אשר היו מעמידים בהם הצלמים... ומפני זה השאיר השם מיני העבודות ההם והעתיקם... לשמו יתברך, וציוונו לעשותן לו יתברך... והגיעה התחבולה בזאת הערמה האלוהית שנמחה זכר עבודה זוה, והתבסס היסוד הגדול האמיתי באומתנו, והוא מציאות השם ואחדותו".

הרמב"ם אומר, אם כן, שהקב"ה ציווה את ישראל להקים מקדש ולהקריב קרבנות, משום שבעולם הנוכרי הקדוש עבדו עבודה זרה והקריבו קרבנות; ורצה הקב"ה לעקור את העבודה הזרה מישראל, אולם ידע הבורא שאי אפשר לגמול את עמ"י ממנהגי הקרבנות שהיו נהוגים בסביבתם הנוכרית, לכן אפשר הקב"ה לישראל לקיים פולחן שיש לו דמיון מסוים לפולחן האלילי, אלא ששואר הפולחן היה הקב"ה באופן בלעדי, ועל ידי כך נמחקה תכונת האלילות מקרב עם ישראל.

פוסקים רבים התנגדו להסברו זה של הרמב"ם ובראשם הרמב"ן, שהתנגד לו באופן נחרץ. הוא מקשה על שיטת הרמב"ם מן העובדה שהביל נחז הקריבו קרבנות לה', ואילו באמת היו הקרבנות רק המצאה חדשה ממדבר סיני אשר נועדה לעקור מנהגי אלילות, קשה להבין כיצד צמח סוג זה של עבודת ה' כבר בתקופה הקדומה; והוא מכנה את דברי הרמב"ם 'דברי הבאי ירפאו שבר גדול'. לרמב"ן שני טעמים אחרים למצוות הקרבנות: הסברו הראשון הוא, שאם אנו רוצים להסביר ל'עמך' את פשר הקרבן, ניתן להסביר להם שהמטרה היא לגרום לחזרתו בתשובה של מביא הקרבן. וכך, כאשר יראה האדם את הכהן מבצע את פעולת ההקדשה, ייזכר בחטאיו ויחוש שמה שקורה לבעל החיים הנקרב היה צריך לקרות לו, ובאופן זה הוא יחזור בתשובה שלמה. אמנם מוסיף הרמב"ן שהסברו זה איננו הטעם האמיתי להבאת הקרבנות, אלא הוא רק נועד לשמש כתחליף להסברו של הרמב"ם בשביל ליישב את דעתם של פשוטי העם המבולבלים. ובאשר להסברו השני הוא כותב: "ועל דרך האמת יש בקרבנות סוד נעלם... וכל קרבן לשון קריבה ואחדות"; וז"א שהקרבנות הקרבן מקרבת את האדם לבוראו, והיא מלאה בתוכן מיסטי קדוש.

לסיכום: שיטת הרמב"ם הרציונליסטית מסבירה את הקרבנות ככלי שנועד לעקור את האלילות מישראל, ואעפ"כ להלכה הוא פוסק במשנה התורה, שבכל הדורות קיימת מצווה וחובה להקים את ביהמ"ד ולהקריב בו קרבנות. לעומתו סובר הרמב"ן, שלמצוות הקרבנות יש ערך רוחני -מיסטי. פוסקים, שבאו אחריהם ואשר דנו בטעמי מצוות הקרבנות, ניסו לגשר בין שתי השיטות.

10. רש"י ד' ג' – "אם הכהן המשיח יחטא לאשמת ה-----" – "לפי אגדה, כשכהן גדול חוטא, אשמת ה----- הוא זה".
11. רש"י ד' ו' – מזה שלא כתוב 'על פני' אלא "את פני פרכת הקדש", לומדים שהכהן מכון רק כנגד ה-----.
12. ד' י"ג – חטא השגגה הזאת נקרא בפי חז"ל: 'פר' ----- דבר של ציבור'.
13. ד' כ"ב – "אשר נשיא יחטא" – רש"י: "הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו" (וראו שמנהיגינו ישנו פסוק זה).
14. ה' ה' – "והיה כי יאשם... והתנדה" – אדם שיש בידו עבירה ומתוודה ואינו חוזר בו, דומה לטובל ו----- בידו.
15. חז"ל נתנו שמות לקרבנות האשם: אשם (ה' י"ד-ט"ז), אשם תלוי (ה' י"ז-י"ט) ואשם (ה' כ'-כו).
16. ההפטר בישעיה מ"ג מדגישה שרצוי לא לחטוא ולא לביא קרבן: "לא העבדתך ב----- ולא הוגעתך בלבונה" (כ"ג).

סיפורי קרבנות

הוא יכול להוציא דרכה דברים מתוקים וערבים; אך מאידך גיסא, יכולה היא להיות מלוכלכת וגסה; ויתרה מזאת, היא עלולה להרוג יותר מן החרב.

ג. "אדם פי יקריב מִפֶּם קָרְבָּן לֵה" (א' ב') – הרב יוסף גבאי ממרוקו כתב בספרו 'בגדי שש', כי הטעם על 'אֲדָם' הוא רביע (=רובץ, חילופי ע/צ; כמו רעוע – רצוץ, מעיק – מציק) ועל המלה 'מִפֶּם' הוא תביר (=שביר, חילופי ת/ש, כמו פתרון – פשר); להורות לנו שיצר הרע רובץ על כל אדם כאריה טורף, ומשימת האדם לשוברו ולבטל כוחו, ואם כך יעשה זהו "קרבן לה" – האמיתי, ובכך יתקרב אל בוראו ויתרצה לפניו ויחשב לו כאילו הקריב קרבן.

ד. "פי כל שאר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לֵה" (ב' י"א) – בעל ספר החינוך מסביר שהשאר והחמץ מקורם בבצק שהניחוהו לתפוח על שמריו. והחמץ הוא רמז לעצלות ולחוסר מעש, וביקשה התורה לרמוז שא"א להתעלות בעבודת ה' מתוך עצלות ורפיון. וכן הדבש אשר מורה על מתיקות – ללמד את האדם שאם ירדוף אחר מעדנים ומותרות הם יסיטוהו מהעמל להישגים רוחניים.

ה. ה'כלי יקר' מציין את ההבדל בין ספר בראשית לספר ויקרא באשר לקרבנות; בעוד שבחומש בראשית הקרבנות הם מסוג 'עולה' (קרבנות הבל, נח, אברהם ויעקב), הרי חומש ויקרא – ברובו עוסק בקרבן 'חטאת'. ומדוע? כיוון שחטא העגל הוא הסיבה לקרבן זה; לולא חטאו ישראל בעגל – לא היה צורך בכלל בקרבן 'חטאת'. לאחר מעמד הר סיני נמחלו לישראל כל חטאיהם והם הגיעו למעמד האדם הראשון לפני חטא עץ הדעת; ואולם חטא העגל הוריד את עם ישראל מדרגתם וחזרה המציאות של החטא, ולפיכך מוזכרות בפרשתנו ארבע חטאות: פר חטאת של הכהן המשיח, פר העֵלֶם דבר של הציבור, חטאת הנשיא וחטאתו של ההדיוט.

ו. ר' יוסף קארו בעל ה'שולחן ערוך' מציין, שהפרק שאנו אומרים בשחרית 'איזהו מקומן של זבחים', הוא הפרק היחיד בש"ס שאין בו מחלוקת בין התנאים; לומר לך שמי שקורא אותו מייחל לשלום בין אדם לחברו ובין היחיד לציבור.

א. "וְנִפְשׁ פִּי תִקְרִיב קָרְבָּן מִנְחָה" – בעל הטורים מסביר מדוע נאמר בעני 'נפש'; כי העשיר מרוויח הון במסחרו, ואם קונה הוא בהמה לקרבנו מה טרח להשגת הכסף, כמה דקות של מסחר הקדיש. אבל העני "בנפשו יביא לחמו", כמה עמל ויגע כדי להשיג פרוטות אלו לרכישת מעט הסולת, השמן והלבונה. נפשו שם בכפו עבור המנחה, ולכן כתוב: "וְנִפְשׁ פִּי תִקְרִיב".

ב. מעשה ביששכר כהן גדול, שהיה כורך את ידיו בבתי ידיים (מעין כפפות) כדי שלא יגעו ידיו בבשר ובדם של הקרבנות, מתוך שהיה מפונק. גזרו עליו מן השמים שיקוצצו ידיו בעוון זה, שהרי זלזל בקדשי המקדש. פעם אחת היו מלך והמלכה מבית חשמונאי יושבים ומתווכחים ביניהם; אמר המלך: "בשר הגדי טעים יותר מבשר הטלה". והמלכה אמרה ההיפך. קבעו לזמן את יששכר כהן גדול, שהרי מקריב הוא קרבנות בכל יום. לאחר ששאלו אותו איזה בשר עדיף, ענה להם בתנועת יד, כרומז איזו שאלה היא זו, והרי בוודאי הטלה חביב יותר, שכן התורה ציוותה להקריב שני כבשים לתמיד בכל יום ולא ציוותה להקריב גדיים. כעס המלך בגלל אותה תנועת יד המזלזלת, ואמר לו: "לא זו בלבד שערערת על דבריי, אלא אף הראית בתנועת יד שאתה מזלזל בשאלה, ולכן אני גוזר לקצץ את ירך הימנית". נתן יששכר שוחד שיקצצו לו את ידו השמאלית במקום את ידו הימנית. שמע המלך על כך, כעס וציווה לקצוץ לו גם את ידו הימנית. וכך קיבל יששכר את עונשו מהשמים, מאחר שזלזל בקרבנות, ונמנע מלנגוע בבשר בידיו, קוצצו ידיו – מידה כנגד מידה. ונלמד מסיפור זה שאין שום פחיתות כבוד בכל הנוגע לכבוד שמים.

לעומתו – טבח הארמון נתבקש ע"י המלך להכין לו את המאכל הטעים ביותר. עמד הטבח והכין מלשון הכבש מנה טעימה ביותר. נהנה המלך מהמנה שערבה לחיכו. ואולם לפני שקם מכסאו אמר לו המלך: "למחר אני מצווה עליך להכין לי את המאכל הגרוע ביותר". עמד הטבח והכין מאותה לשון כבש מאכל גרוע. לאחר שטעם המלך את הלשון שאל בתמיהה: "כיצד זה הכנת מאותה לשון הן את האוכל הטעים ביותר והן את המאכל הגרוע ביותר?" ענה לו הטבח: "הלשון היא איבר ברשות האדם; כשהוא רוצה

תשובות: א. 1. העולה 2. שלמים 3. יונה 4. סולת 5. קין 6. נח 7. מלח 8. שעורים 9. פר 10. שעיר 11. אב 12. חמישית 13. א=6, ב=4, ג=9, ד=14, ה=12, ו=5, ז=3, ח=2, ט=13, י=10, י"א=1, י"ב=8, י"ג=7, י"ד=11

למחקרים: 1. הענן 2. עולה, מעשה 3. נפש 4. שאור, דבש 5. מלח 6. גרש כרמל 7. גדול 8. כי, אם, אשר 9. מעלתו 10. עם 11. בדים 12. העֵלֶם 13. אשרי 14. שרץ 15. מעילות, גזלות 16. מנחה

mosheossi@gmail.com

הכרת הטוב

אני מודה לכל אלה שתרמו
מכספם כדי שהעלון יעלה על
שולחן השבת אצל אנשים
נוספים. ותודה לאלה המעודדים
אותי להמשיך "ללמוד וללמד".
תזכו למצוות!